

Robert Rajczyk*

Węgierska scena polityczna: Péter Magyar nadzieją na zmiany?

Nieznany szerzej opinii publicznej jeszcze kilka miesięcy temu Péter Magyar stał się jedną z czołowych postaci węgierskiej polityki. Kierowana przez niego centroprawicowa partia Szacunek i Wolność (Tisztelet és Szabadság Párt, TISZA) w opublikowanym we wrześniu sondażu ośrodka Medián zanotowała 39% poparcia społecznego wśród osób zdecydowanych wziąć udział w wyborach, podczas gdy rządząca koalicja Fidesz-KDNP zdobyła uznanie 43% badanych. Celem zyskującej popularność partii TISZA jest odsunięcie Viktora Orbána od władzy w wyborach parlamentarnych w 2026 r. Ze względu na kształt ordynacji wyborczej zwycięstwo, oprócz poparcia ze strony wyborców opozycyjnych, wymaga także pozyskania głosów części dotychczasowych zwolenników koalicji rządowej. System węgierski, dotychczas quasi-dwupartyjny, zmierza w kierunku dwupartyjnego.

Podziały polityczne na Węgrzech. Dotychczasowe próby przełamania trwającego od 2010 r. monopolu politycznego koalicji Fidesz-KDNP były nieskuteczne. W 2017 r. ruch społeczny, który powstał na fali sprzeciwu wobec kandydatury Budapesztu na organizatora Letnich Igrzysk Olimpijskich w 2024 r., mimo że przekształcił się w partię Momentum, nie przełamał hegemonii koalicji rządzącej. Nie udało się to również zjednoczonej opozycji w 2022 r., pomimo wspólnego startu w wyborach parlamentarnych. Zabrakło charyzmatycznego lidera, a postulat odsunięcia Fideszu nie stanowił konstruktywnej oferty politycznej.

Przełom w życiu politycznym Węgier. Katalizatorem wybuchu niezadowolenia społecznego z rządów koalicji Fidesz-KDNP okazało się ujawnienie na początku lutego 2024 r. faktu ułaskawienia osoby skazanej za pomoc w tuszowaniu przypadków pedofilii. W rezultacie masowych demonstracji ze swoich stanowisk zrezygnowali: prezydent Katalin Novák, zwierzchnik Węgierskiego Kościoła Reformowanego, który lobbował za ułaskawieniem, oraz była minister sprawiedliwości Judit Varga, której kontrasygnata znalazła się pod prezydenckim aktem łaski. Dymisja zakończyła kariery polityczne prezydent Novák i byłej minister. W obronie byłej żony Judit Vargi stanął Péter Magyar, związany od 2018 r. z Fideszem i stworzonym przez niego Systemem Współpracy Narodowej (Nemzeti Együttműködési Rendszer). 11 lutego 2024 r. P. Magyar opublikował w portalu Facebook bardzo krytyczny pod adresem polityki Fideszu post i tego samego dnia na kanale „Partizán” nadającym w serwisie YouTube¹ udzielił wywiadu, który obejrzał co czwarty mieszkaniec 10-milionowych Węgier. Protesty dały początek nowemu projektowi politycznemu pod nazwą Powstańcie Węgrzy (Talpra Magyarok), który katalizował antyfideszowskie nastroje części społeczeństwa.

Niezadowolenie społeczne. Pogarszającym się nastrojom społecznym towarzyszył spadek realnej wartości wynagrodzeń o 20% w ciągu dwóch lat i prawie dwukrotny wzrost cen w tym okresie. Kryzys węgierskiej gospodarki, ochrony zdrowia i edukacji umiejętnie wykorzystał politycznie Péter Magyar, systematycznie odnotowując wzrost społecznego poparcia dla kierowanej przez siebie obecnie partii TISZA oraz organizując masowe demonstracje, także na prowincji. Do partii Szacunek i Wolność Magyar dołączył na krótko przed wyborami europejskimi, aby z formalnego punktu widzenia jego kandydaci mogli wziąć udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego². Wybory te przyniosły sukces partii TISZA, czyniąc z niej główną opozycyjną siłę

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=8cJulnczg2E>

² W zarządzonych na ten sam dzień wyborach lokalnych partia TISZA wystawiła kandydatów jedynie w Budapeszcie, gdzie w Radzie Wielkiej Budapesztu uzyskała 10 mandatów, tyle samo co Fidesz-KDNP. Pozostałych 13 mandatów przypadło ugrupowaniom opozycyjnym. TISZA nie jest jednak w koalicji z rządzącym burmistrzem, który reprezentuje opozycyjną koalicję MSZP-DK-Párbeszéd-ZÖLDEK – zob. <https://vtr.valasztas.hu/onk2024?filter=fovarosi-keruletek>

polityczną³. Od lipca do września dystans między Fideszem a partią TISZA wśród uprawnionych do głosowania zmniejszył się z 11 do 5 punktów procentowych, a wśród wyborców zdecydowanych głosować spadł z 12 do 4 punktów procentowych. Według wyników badań przeprowadzonych przez firmę Medián w okresie 4-10 lipca 2024 r., w parlamencie znalazłyby się jeszcze tylko dwie partie: lewicowa koalicja MSZP-DK-Párbeszéd oraz skrajnie prawicowy Ruch Nasza Ojczyzna (Mi Hazánk Mozgalom). W opublikowanym we wrześniu sondażu firmy Medián partia TISZA zanotowała poparcie na poziomie 39%, podczas gdy Fidesz zdobył uznanie 43% osób zdecydowanych oddać głos. Żadna inna partia natomiast nie przekroczyła w tym sondażu 5-procentowego prognozy wyborczego⁴. Sondaże przeprowadzane przez Nézőpont Intézet od maja do września wskazują na poparcie dla Fideszu utrzymujące się na poziomie 45-47%, natomiast w przypadku partii TISZA trend jest wyraźnie rosnący⁵. W wywiadach prasowych Péter Magyar podkreśla, że zarówno w grupie wyborców 18-29 lat, jak i w grupie 29-50 lat ma trzykrotnie większe poparcie niż Fidesz. Przegrywa jedynie w grupie starszego elektoratu. Wśród najmłodszego elektoratu Magyar popularność zawdzięcza transparentności działań⁶ oraz skutecznej komunikacji w mediach społecznościowych. Jego publiczny profil w portalu Facebook „Péter Magyar (Ne féljetek)” ma 375 tys. obserwujących (stan na 25.09.2024).

Pokonać Fidesz. Partia TISZA, która w Parlamencie Europejskim należy do frakcji Europejskiej Partii Ludowej, proponuje społeczną i polityczną modernizację Węgier⁷. Zapowiada przystąpienie Węgier do Prokuratury Europejskiej oraz odblokowanie pieniędzy zamrożonych przez Brukselę w ramach tzw. mechanizmu warunkowości. Nie zamierza wspierać wojskowo Ukrainy i opowiada się za utrzymaniem ogrodzenia na południowej granicy Węgier oraz ograniczaniem nielegalnej imigracji. Mimo że TISZA, podobnie jak Fidesz, to partia prawicowa i konserwatywna, jej lider atakowany był przez prorządowe media, które zarzucały mu rzekome rękoczynny wobec żony w trakcie trwania ich małżeństwa oraz publiczne nękanie kobiet.

Na węgierskiej scenie politycznej TISZA jest głównym przeciwnikiem rządzącego Fideszu, ponieważ dotychczasowa opozycja nie przedstawiła konkurencyjnej oferty politycznej. Były premier Ferenc Gyurcsány z Koalicji Demokratycznej (Demokratikus Koalíció) kwestionuje natomiast wiarygodność Pétera Magyara ze względu na jego dawne związki z Fideszem.

Wnioski. Wyniki sondaży jednoznacznie wskazują, że zyskująca na popularności kosztem opozycji partia Magyara dyskontuje społeczne niezadowolenie, zwłaszcza wśród młodego pokolenia. Do przejęcia władzy w kraju potrzebuje jednak poparcia nie tylko przejmowanych wyborców opozycji, ale przede wszystkim części sympatyków Fideszu. Wśród wyborców niezdecydowanych sondaż Medián pokazał różnicę 7 punktów procentowych na rzecz koalicji Fidesz-KDNP. Rządzący Fidesz ma świadomość rosnącej popularności partii TISZA. W publicznych wypowiedziach czołowi politycy Fideszu bagatelizują ugrupowanie P. Magyara, ale w zamkniętym gronie zwolenników V. Orbán nie wykluczył porażki w starciu z partią TISZA w wyborach w 2026 r. Magyar od początku swojej opozycyjnej aktywności politycznej krytykuje przede wszystkim korupcję oraz zawłaszczanie państwa przez V. Orbána i powiązanych z nim biznesmenów, przy czym nie odrzuca jednak eurosceptycznej postawy Fideszu ani konieczności dofinansowania przez Unię Europejską utrzymania ogrodzenia na południowej granicy Węgier, podkreślając jednocześnie przywiązanie do tradycyjnych wartości kulturowych.

Taka retoryka ma zjednać partii TISZA wyborców Fideszu. Jednak ugrupowanie V. Orbana rozważa zwiększenie transferów socjalnych, podobnie jak przed wyborami parlamentarnymi w 2022 r. Premier Węgier zapowiedział, że

³ Ugrupowanie TISZA uzyskało 29,6% głosów, co przełożyło się na 7 mandatów, o 4 mniej niż zdobyła koalicja Fidesz-KDNP – zob. <https://vtr.valasztas.hu/ep2024>

⁴ Dane za: https://hvg.hu/360/20240911_Median-meres-Gyorsabban-fogy-a-Fidesz-elonye-mint-Orban-Viktor-Tisza-Magyar-Peter-DK

⁵ Źródło: Vox Populi választási kalauz – zob. <https://kozvelemeny.org/>

⁶ Przykładem jest uruchomienie po wyborach europejskich w witrynie internetowej partii głosowania, w którym internauci mogli opowiedzieć się za przyjęciem lub odrzuceniem przez Pétera Magyara mandatu posła do Parlamentu Europejskiego. Partia opublikowała też swoje rozliczenia finansowe w internecie.

⁷ Program partii TISZA zawarto w 21 punktach – zob. <https://magyartisza.hu/tisza-part-21-pontja>

w projekcie budżetu zaplanowano podwyżki płac i zasiłków rodzinnych. Innym rozwiązaniem mającym zapewnić Fideszowi zwycięstwo w wyborach jest możliwość utworzenia dodatkowych okręgów wyborczych dla Węgrów mieszkających w państwach sąsiednich. Może to oznaczać co najmniej 7 mandatów więcej dla Fideszu ze względu na ogromne poparcie dla tej partii wśród diaspory.

Opinie wyrażone w publikacji prezentują wyłącznie poglądy autora i nie mogą być utożsamiane ze stanowiskiem Instytutu Europy Środkowej.

* **Robert Rajczyk** – autor komentarza gościnnego.